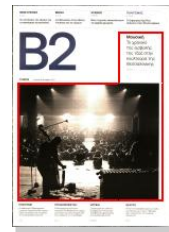

1. ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΖΑΖ ΣΤΗΝ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΤΗΣ...

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: . . .26/11/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/11/2023

Σελίδα: 1

Μουσική

Το χρονικό
της εισβολής
της τζαζ στην
κουλτούρα της
Θεσσαλονίκης

Σ 28-29

1. ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΖΑΖ ΣΤΗΝ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΤΗΣ...

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: . . .26/11/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/11/2023

Σελίδα: 27

ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ ΤΖΑΖ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σ. 28-29

Το ντουέτο του Peter Kowald, γερμανού κοντραμπασίστα της free jazz και του αυτοσχεδιασμού, με τον βρετανό σαξοφονίστα (τενόρο και σοπράνο) Evan Shaw Parker στη συναυλία τους στο θέατρο «Αδωνις», το 1979, έπαιξε τον ρόλο μύστη για το «ψαγμένο» κοινό της Θεσσαλονίκης. Η παρουσία τους κατ' επανάληψη στην πόλη άφησε βαθιά παιδευτικά ίχνη και συνέβαλε δραστικά στη διαμόρφωση ενός απαιτητικού ακροατηρίου

αυτοσχεδιαζόμενης μουσικής στην Ελλάδα, με κύριο εκφραστή της τον Σάκη Παπαδημητρίου.

Εναλλακτική τέχνη

Αυτό που συμβαίνει επιπρόσθετα με αυτό το βιβλίο και ειδικότερα στο κεφάλαιό του με τίτλο «Στα πάτρια» είναι να ανακαλέσει στη μνήμη των παλαιότερων και να κεντρίσει το ενδιαφέρον των νεότερων πάνω σε όσα συνέβησαν στη λεγόμενη εναλλακτική καλλιτεχνική ζωή – και όχι μόνο «κίνηση» – στην πόλη που έβγαине από τη ζάλη της υπερπολιτικοποίησης των πάντων και των αριστερών υπερβολών της πρώιμης μεταπολίτευσης. Βλέπετε, ήταν το φυσιολογικό αποτέλεσμα του ξεσπάματος μετά τη φήμιση που επέβαλε η δικτατορία.

Ο Aris Γεωργίου μάς χαρίζει λοιπόν μια χρονοκάψουλα με έτος αναφοράς το 1979.

Ο ίδιος μάς λέει: «Στην αργοκίνητη βαλκάνια ποστ-χούντα Θεσσαλονίκη βρεθήκαμε αίρνης αντιμετώπιση με διαδικασίες πρωτόφαντες τείνοντας το ους σε ηχοχρώματα πρωτόγνωρα, σε ακολουθίες συγχροδίων ανεπιτήρητες, εστιάζοντας το βλέμμα στο πνυγκ-πνυγκ πνευστών, χορδών, δοξαριών, κρουστών. Σε σωματικές επιδόσεις από το σύμπαν της όρχηψης ή των πολεμικών τεχνών, αρμενίζοντας σε θάλασσες και αιθέρες ανάτασης, έμπλεοι της μέθεξης που εκβίαζε αβίαστα εκεί, Hic et Nunc, “επί τόπου”, η μουσική εν τη γενέσει της όπως έλεγε ο Σάκης Παπαδημητρίου ειδικά τότε, χωρίς εισαγωγές, προλόγους, στρογγυλέματα, εξομαλύνσεις, καλοπιάσματα. Κατευθείαν στο ψαχνό».

Το περιοδικό «συν και πλιν» που εξέδιδε ο ίδιος ο Παπαδημητρίου μεταξύ 1980 και 1982 αποτέλεσε και τον «ιδεολογικό οδηγό» των αριστιάνδων με επίκεντρό του την έννοια του αυτοσχεδιασμού.

Εξω από το τέλμα

«Το κοινό», συνεχίζει ο Aris Γεωργίου, «περιορισμένο στην αρχή, αιχρόταγο πάντως για τα νέα ακούσματα που το τραβούσαν έξω από το τέλμα των αναμνημάτων της εποχής, πολλαπλασιάστηκε και σταδιακά αποτέλεσε τον απαιτητικό υποδοχέα της δεκαετίας που ακολούθησε. Όταν πια από τη Θεσσαλονίκη άρχισαν να παρελαύνουν γνωστοί αστέρες της πιο πεπατημένης τζαζ. Joe Henderson, Joanne Brackeen, Mal Waldron, Steve Lacy, Andy Shepard, Wynton Marsalis, Cecil Taylor, Joachim Kuhn, Chico Freeman και άλλοι. Χωρίς όλοι αυτοί να υποψιάζονται πού όφειλαν τη θεμελίωση και την οικοδόμηση της σκηνής τους υποδέχονταν».

Στο υπόλοιπο βιβλίο ο συγγραφέας μάς ταξιδεύει όπου ο ίδιος βρήκε.. τζαζ ! Στη Γαλλία, στην Αμερική και άλλα μέρη όπου έζησε, σπούδασε ή ως ταξιδευτής θέλησε να γνωρίσει. Μας μεταφέρει το «κλίμα» αλλά και πολύτιμες πληροφορίες με λεπτομέρειες και «στιγμές» τις ιδιαίτερης καθημερινότητας που μόνο η τζαζ κοινότητα, καλλιτέχνες και κοινό, φτιάχνουν. Είναι μια βόλτα που κράτησε μισό αιώνα παρακαλώ, ενός ερασιτέχνη λύτερη της τζαζ που κινήθηκε με επαγγελματικών προδιαγραφών συνέπεια.

Αναγωγή στην ουτοπικότητα

Δίνει και σε μας την ευκαιρία να ανιχνεύσουμε με αφορμή τους πρωτοπόρους της τζαζ στη Θεσσαλονίκη του 1979-1980 που μίσησαν χιλιάδες φοιτητές και άλλους «ανήσυχους» νέους, σε μια νέα μουσική κουλτούρα, την αναγωγή στον δοκιμαστικό (ουτοπικότητα) της παθιασμένης αφοσίωσης κάποιων προσώπων-δυνάμεων της Θεσσαλονίκης. Χριστιανόπουλος, Αναγνωστάκης, Γιάννης Πάνου (με τη «βιβλιοθήκη», Χρυσοστόμου Σμύρνης), Ρούλα Πατεράκη (Θέατρο Αδωνις), Νίκος Παπάζογλου (Στούντιο Αγροτικών), Παπαδημητρίου με την τζαζ και το «συν και πλιν», ο ίδιος ο Aris Γεωργίου (με την οικοδόμηση

Όταν ο Βαρδάρης φύσηξε... jazz

Το βιβλίο «Hic et nunc - Hip 'n' funk jazz» από τον Αρι Γεωργίου βάζει στο ίδιο τραπέζι τις νότες και τη φωτογραφία μέσα από μια λυτρωτική περιπλάνηση μισού αιώνα του συγγραφέα του - Πώς η τέχνη του αυτοσχεδιασμού συνδέθηκε στα τέλη του 1970 με ένα νέο κοινό και με μια εναλλακτική κουλτούρα στη Θεσσαλονίκη

Του Κώστα Μπλιάτκα

Με τον Αρι Γεωργίου, πρωτοπόρο της φωτογραφικής τέχνης στη Θεσσαλονίκη, συμβαίνει το εξής: Αξιοποιεί προς όφελος όλων μας, με ξεχωριστές εικόνες και κείμενα, αυτά που θα του τούκουν στα ταξίδια του. Αυτά που τον αγγίζουν ή κερδίζουν απλώς την προσοχή του και τον πείθουν να τα διασώσει για να φανεί αργότερα ότι σε κάποιον βαθμό και τον καθορίζουν. Είναι ταυτοχρόνως καλός φωτογράφος και γραφιάς. Δεν θα έφταναν όμως αυτά αν δεν ήταν μαζί και φιλοπεριεργός και ανήσυχος. Οι φωτογραφίες και τα κείμενα στο βιβλίο «Hic et nunc - Hip 'n' funk jazz» (εκδ. ΜΙΕΤ) σαράνουν μια μεγάλη χρονική περίοδο, από τη δεκαετία του '70 και μετά, που συμπίπτει με την οικοδόμηση της σκηνής της τζαζ στην Ελλάδα.

Εμβληματικοί μουσικοί όπως οι Horace Silver, Sonny Rollins, Archie Shepp, Pharoah Sanders στην Αμερική, οι Michel Portal, Henri Texier, Daniel Humair στη Γαλλία, ή οι Joe Henderson, Steve Lacy, Peter Kowald, Gunter Sommer με την παρουσία τους στην Ελλάδα, περνούν, μαζί με πλήθος άλλες προσωπικότητες, από τις σελίδες του, ενώ εξετάζεται και η διαμόρφωση της ανατρεπτικής σκηνής της

Το εξώφυλλο του βιβλίου «Hic et nunc - Hip 'n' funk jazz» από τον Αρι Γεωργίου

Φλώρος Φλωρίδης και Σάκης Παπαδημητρίου, 1979. Πρόβες στο στούντιο «Αγροτικών» του Νίκου Παπάζογλου

George Lyle στο μπάσο, Trevor Watts στο σαξόφωνο, Liam Genocley στα ντραμς και Keith Rowe στην κιθάρα. Όλοι αυτοί στον «Δον Κιχώτη». Θεσσαλονίκη, 20 Ιανουαρίου 1980

Κατάνυξη και ιλαρότητα στον «Δον Κιχώτη», το «τζαζ-κουτούκι» της εποχής. 1979

«Στην αργοκίνητη βαλκάνια ποστ-χούντα Θεσσαλονίκη βρεθήκαμε αιφνης αντιμέτωποι με διαδικασίες πρωτόφαντες τεινόντας το ους σε ηχοχρώματα πρωτόγνωρα, σε ακολουθίες συγχορδιών ανεπίτρεπτες»

Joanne Bracken (πιάνο), Joe Henderson (τενόρο σαξόφωνο), Buster Williams (μπάσο) και Billy Hart (ντραμς) υποκλίνονται στο κοινό τους στην Αίθουσα Θεάτρου Μακεδονικών Σπουδών στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Δημήτρια, τον Νοέμβριο του 1984

της φωτογραφικής σκηνής κυρίως), ο Τσακαλιδής (Bebop, Άνω κάτω Records). Όλοι αυτοί αναζητούν με τον τρόπο τους τον στόχο (άπιαστο συχνά, αν και άλλες φορές χειροπαστό) στον οποίο το εσωτερικό τους drive, η εκτός ελέγχου «ορμή», τους ωθούν να υπηρετήσουν ανεξαρτητως κόστους και πέραν εννοιών «επιτυχίας» ή οφέλους. Ρίγη στους παλιότερους προσφέρει, για παράδειγμα, η επιστροφή στον «Δον Κιχώτη» του 1979 (τι συμβολισμό γεννά το όνομα...), εκείνο το μπαρ του Μπισοφι και του Γιάννη στην οδό Μοργκεντάου, το οποίο όπως μας θυμίζει ο συγγραφέας εγκαινιάσας ως «joint» ο Σάκης Παπαδημητρίου με τον Φλώρο Φλωρίδη. «As μην ξεχνούμε», γράφει, «ο «χώρος» ήταν ακόμη φρέσκος, το κοινό περιορισμένο, η τζαζ περιθωριακή, η αυτοσχεδιαζόμενη μουσική «ελλιπίστη», ακατανόητη. Οι καθιερωμένοι χώροι είναι για καθιερωμένους καλλιτέχνες».

Ψηλαφίζοντας τις πηλές
Ο ίδιος αποκαλύπτει τη στιγμή που ωρίμασε μέσα του, θυμίζοντας αυτοσχεδιαστικές στιγμές της τζαζ, η ιδέα του βιβλίου: «I've got you under my skin». Στακάτο, ευθύβολο, απολύτως τιμίο και απαλλαγμένο

από υπαρέσκεια, αληθινό και αληθές μαζί, το ταυτό του Joe Henderson οικοδομεί το γνωστό στάνταρντ του Cole Porter και μου απευθύνεται προσωπικά. Ειδικά τώρα. Αυτή, στις 7 και 19 μ.μ., την ειδική στιγμή της 28ης Δεκεμβρίου 2016. Τώρα που πιάνω να κοιτάζω κατάματα το ίχνος της τζαζ στην ψυχή μου, να ψηλαφίζω το σώμα μου εντοπίζοντας «υποδορίως» τα σημάδια, τις ουλές από τις γλυκές πηλές αυτές της μουσικής που ακούω αφοσιωμένα εδώ και 45 χρόνια.

Να αναλογιστώ γιατί δεν είχα αρχίσει να την ακούω νωρίτερα, να συνειδητοποιώ ποια ήταν τα αφηρητικά σκιρτήματά, να αναρωτηθώ ποιες θα είχαν υπάρξει οι απώλειες αν δεν είχα εμβαισιστεί στο σύμπαν της».

Η σημαντική αφιέρωση

Όλες οι φωτογραφίες του τόμου προέρχονται από το αρχείο των αρνητικών του Α. Γεωργίου που έχει δωρηθεί στο Φωτογραφικό Αρχείο του ΜΙΕΤ / ΕΛΙΑ. Το βιβλίο είναι μια έκδοση του ΜΙΕΤ και ο συγγραφέας, χωρίς αυτό να συνιστά έκπληξη, το αφιερώνει στην εμβληματική μορφή της Θεσσαλονίκης των τελευταίων πενήντα χρόνων και αυτόν που μας έμαθε να ακούμε τζαζ, τον Σάκη Παπαδημητρίου.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΤΗΤΑ

Τα πρώτα σκιρτήματα στις αρχές του '60 και τα φεστιβάλ

«Ο Σάκης Παπαδημητρίου που το 1963 – προσοχή, πάνε πια 60 χρόνια – είχε καταθέσει το πρώτο εν Ελλάδι πόνημα για την τζαζ (“Εισαγωγή στην τζαζ”, εκδόσεις Διαγωνίου) και δέκα χρόνια αργότερα, το '74, μετά τη μεσολάβηση της χούντας, αγριεμένος και αυτός, μας οδηγεί να “εισαχθούμε” στην τζαζ, να τη νιώσουμε, να την υιοθετήσουμε, να την πιστέψουμε, να ορκιζόμαστε σε αυτή, να καταλάβουμε και όλες τις άλλες μουσικές μαζί της, το σύνολο της μουσικής του κόσμου, μέσα από τη δική της “παγκοσμιοτήτα” όπως πτολοφορούσε και τη ραδιοφωνική εκπομπή του στο Τρίτο, όχι πλέον μέσα από την εκπαιδευτική “Εισαγωγή” του τού '63 αλλά από την “παιδευτική” της “αυτοσχεδιαζόμενης μουσικής” της δεκαετίας του '70».

Σύμφωνα με τον Αρι Γεωργίου «η φρι τζαζ είχε γεννηθεί ανυπότακτα στην Αμερική του '60 καθόλου ανεξάρτητα από τα πολιτικά κινήματα της εποχής, από τον Μάλκολμ Χ, από τον Λούβερ Κινγκ, από την Αντζελα Ντέιβις, τον Αμίρι Μπαράκα, τον Κέρουακ και την Μπιτ Τζενερέσιον. Ταρακούνησε τα κεκτημένα, ανέτρεψε τα δεδομένα, αναθεώρησε αξίες αναμόχλευσε μεθόδους, αμφισβήτησε την Ιστορία όσο και την σεβάστηκε αντιστικτικά και ταυτόχρονα». Πάνω της πάτησε στην συνέχεια η ευρωπαϊκή αυτοσχεδιαζόμενη μουσική ακριβώς την ίδια περίοδο που η Ελλάδα άρχισε να βγαίνει τρεκλίζοντας από την επίρατη επταετία που είχε ρίζες πολύ βαθύτερες.

Σήμερα εκ των υστέρων μπορεί να υποστηρίξει κανείς πως οι μνημένοι, οι παλιοί πρώτοι θαμώνες τα «τζαζ-κουτούκια» αλλά και στη συνέχεια ένα διαρκώς διευρυνόμενο ακροατήριο, είχαν την ευκαιρία να ακούσουν πολύ καλή τζαζ από κορυφαίους, παγκόσμιος φήμη δημιουργούς. Για αρκετά χρόνια δέσποζε τη δεκαετία του 1980 το Φεστιβάλ Τζαζ και Αυτοσχεδιαζόμενης Μουσικής του Δήμου Θεσσαλονίκης με καλλιτεχνικούς διευθυντές τον Σάκη Παπαδημητρίου αρχικά και τον Φλώρο Φλωρίδη στη συνέχεια. Το εκπληκτικής συνέχειας (τριάντα δύο χρόνια σερί) Jazz on the Hill στον λόφο της Σάνης έχει φιλοξενήσει μεγάλα αστέρια και είναι πόλος έλξης των φίλων του είδους. Αξίζει όμως να θυμηθούν οι παλιοί και να μάθουν οι νεότεροι τις μέρες της τζαζ του 1979 που άνοιξαν νέους δρόμους.